

Social-, Bolig- og Ældreministeriet
JURA
17. juni 2024
J.nr. 2024-2132/LTH

UDKAST

Forslag

til

Lov om ændring af forældreansvarsloven

(Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer)

§ 1

I forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1768 af 30. november 2020, som ændret ved lov nr. 2215 af 29. december 2020, § 6 i lov nr. 753 af 13. juni 2023, § 3 i lov nr. 1794 af 28. december 2023 og § 4 i lov nr. 329 af 9. april 2024, foretages følgende ændringer:

1. I § 4 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Familieretshuset og familieretten skal ved vurderingen af barnets bedste, jf. *stk. 1*, endvidere inddrage hensynet til barnets ret til begge forældre og i den forbindelse betydningen af eventuel samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse.«

2. I § 4 *a*, *stk. 1*, ændres »eller af §§ 237, 245, 245 a, 246 eller 262 a« til: », § 237, § 244, *stk. 2*, eller §§ 245-246 eller 262 a«.

3. I § 29 *a*, *stk. 1*, *1. pkt.*, ændres »3 uger« til: »4 uger«, og »en midlertidig« udgår.

4. I § 29 *a* indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Afslår Familieretshuset at fastsætte kontaktbevarende samvær efter *stk. 1*, skal Familieretshuset træffe afgørelse om midlertidigt samvær efter § 29 hurtigst muligt og senest 4 måneder efter modtagelsen af anmodningen om fastsættelse af samvær, jf. dog 2. pkt. 1. pkt. gælder ikke, hvis anmodningen om fastsættelse af samvær ikke var omfattet af *stk. 1*, eller den forælder, der har anmodet om fastsættelse af samvær, meddeler Familieretshuset, at midlertidigt samvær ikke ønskes fastsat.«

§ 2

I lov om Familieretshuset, jf. lovbekendtgørelse nr. 766 af 7. august 2019, som ændret senest ved § 6 i lov nr. 754 af 13. juni 2023, foretages følgende ændring:

1. I § 6, stk. 2, nr. 3, udgår »midlertidigt«.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. januar 2025.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger. Loven kan sættes i kraft for Grønland på forskellige tidspunkter.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Styrkelse af barnets ret til begge forældre
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.1.1. Barnets bedste og betydningen af samarbejdsskikane, herunder forældrefremmedgørelse
 - 2.1.1.2. Kontaktbevarende samvær
 - 2.1.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser
 - 2.1.2.1. Betydningen af samarbejdsskikane, herunder forældrefremmedgørelse
 - 2.1.2.2. Kontaktbevarende samvær
 - 2.1.3. Den foreslåede ordning
 - 2.2. Forældreansvar og forældre der er dømt for gentagen vold i nære relationer
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.1.1. Formodningsreglen i § 4 a i forældreansvarsloven
 - 2.2.1.2. Anvendelse af formodningsreglen i § 4 a i forældreansvarsloven
 - 2.2.1.3. Behandlingen af sager om forældreansvar
 - 2.2.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
3. Danmarks internationale forpligtelser
 - 3.1. FN's konvention om barnets rettigheder (børnekonventionen)
 - 3.2. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)
 4. Konsekvenser for FN's verdensmål
4. Konsekvenser for FN's verdensmål
5. Ligestillingsmæssige konsekvenser
6. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
7. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
8. Administrative konsekvenser for borgerne
9. Klimamæssige konsekvenser
10. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
11. Forholdet til EU-retten
12. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
13. Sammenfattende skema

1. Indledning

Lovforslaget udmønter den *aftale om et forbedret familieretligt system*, som regeringen og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige indgik den 30. november 2023.

Med aftalen ønsker partierne at fastholde den familieretlige reforms fokus på barnets bedste og barnets trivsel i brudsituationer og at fortsætte arbejdet med forbedringer set fra barnets perspektiv.

Aftalen skal således styrke barnets ret til begge forældre og understrege forældrenes ansvar for at skærme barnet mod deres indbyrdes konflikter.

Det er forældrenes pligt at sikre, at barnet ikke gøres til et våben i relationen mellem dem. Derfor skal samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, i forældreansvarssager i højere grad end i dag stoppes. Det er afgørende, at der så tidligt som muligt sættes ind over for samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, og med aftalen iværksættes der derfor en række forebyggende initiativer, herunder udarbejdelse af en faglig guideline om håndteringen af disse sager. Samtidig skal samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, i de mest udtalte tilfælde have en konsekvens for den forælder, der med vedvarende grundløs chikane forhindrer barnets kontakt med den anden forælder.

På den baggrund fremgår det af aftalen, at samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, skal have en helt fremtrædende plads i forældreansvarsloven, bl.a. ved at begrebet forældrefremmedgørelse introduceres i loven. Dette må dog ikke betyde, at en forælder, som har reelle grunde til at afbryde barnets kontakt med den anden forælder, afholder sig fra at gøre det af frygt for at blive beskyldt for samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse. Alle afgørelser efter forældreansvarsloven skal således fortsat træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet.

Samtidig følger det af aftalen, at anvendelsen af børnesagkyndige erklæringer i alle sager om forældreansvar skal udbygges, og at det i den forbindelse skal afdækkes, om der som et supplement til de eksisterende børnesagkyndige undersøgelser kan udvikles en mindre omfattende undersøgelsesform, der fortsat skal leve op til den nødvendige faglige kvalitet.

Med aftalen skærpes fokus på barnets trivsel og på det forebyggende arbejde med forældrene, bl.a. ved at afholde børnegrupper, børnesamtaler og overvåget samvær i barnets nærmiljø, ved at styrke Familieretshusets konfliktnedtrappende tilbud til familierne og ved at tilbyde en tidlig forebyggende indsats til familier i form af parrådgivning, herunder til forældre der endnu ikke har brudt med hinanden.

For at styrke forældrenes retssikkerhed følger det af aftalen, at fristen for at træffe afgørelse om kontaktbevarende samvær udvides fra tre uger til fire uger for at sikre rimelige frister for partshøring. Samtidigt er det vigtigt, at barnet ikke unødigt mister sin kontakt med den ene forælder under behandlingen af sagen. Derfor skal Familieretshuset i sager, hvor der er tvivl om, hvorvidt der kan fastsættes kontaktbevarende samvær, hurtigst muligt og inden 4 måneder træffe afgørelse om midlertidigt samvær.

Med lovforslaget gennemføres de dele af aftalen, der vedrører samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, samt afgørelse om kontaktbevarende samvær, idet gennemførelse af de øvrige dele af aftalen ikke kræver lovgivning.

Samtidig udmønter lovforslaget tiltaget i regeringspublikationen *Handlingsplan mod partnervold og partnerdrab* fra juni 2022 om styrkelse af beskyttelsen af børn i forhold til forældremyndighed og samvær gennem udvidelse af anvendelsesområdet for formodningsreglen i § 4 a i

forældreansvarsloven til også at omfatte forældre, der er idømt ubetinget fængselsstraf efter § 244, stk. 2, i straffeloven for gentagne gange at have udøvet vold i nære relationer.

Forslagene ændrer ikke forældreansvarslovens udgangspunkt om, at der ved alle afgørelser efter loven skal foretages en konkret vurdering af, hvad der er bedst for barnet.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Styrkelse af barnets ret til begge forældre

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Barnets bedste og betydningen af samarbejdschikane

Det er det klare udgangspunkt i forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1768 af 30. november 2020, at barnet har ret til kontakt med begge sine forældre.

Det fremgår således af lovens § 19, stk. 1, at barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos. Det fremgår endvidere af bestemmelsens stk. 2, at forældrene har et fælles ansvar for, at barnet har samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos.

Forældreansvarsloven bygger således på en generel formodning om, at det er bedst for barnet at have kontakt med begge sine forældre. Der skal dog altid foretages en konkret vurdering af barnets bedste i den enkelte sag, og der kan således f.eks. træffes afgørelse om at afslå eller ophæve samvær, herunder ved en midlertidig afgørelse, hvis der er omstændigheder, som gør, at det er bedst for barnet ikke at have kontakt med den ene forælder.

Afgørelser efter forældreansvarsloven skal efter lovens § 4 træffes ud fra hvad, der er bedst for barnet. Efter bestemmelsen skal Familieretshuset og familieretten have fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Det fremgår endvidere af lovens § 1, at i alle forhold, som er omfattet af loven, skal hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse komme i første række.

Som supplement til bestemmelsen om barnets bedste indeholder § 4 a i forældreansvarsloven en klar formodning for, at det er bedst for et barn, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf m.v. for personfarlig kriminalitet af grovere karakter eller for terrorhandlinger m.v., ikke mod den anden forælders ønske har forældremyndighed over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder. Bestemmelsen gælder dog ikke, hvis det anses for bedst for barnet at have kontakt m.v. med den anden forælder. Om bestemmelsen henvises til punkt 2.2.1.

Ved vurderingen af barnets bedste foretages altid en helhedsvurdering, hvor der skal tages hensyn til alle relevante forhold. Kriteriet ”bedst for barnet” skal til enhver tid tolkes som den bedst tænkelige løsning for det enkelte barn, og vurderingen af barnets bedste skal altid foretages ud fra en individuel vurdering af det enkelte barns forhold. Vurderingen bygger på oplysninger om barnet, herunder oplysninger fra eventuelle børnesagkyndige undersøgelser og sagkyndige erklæringer, og

på barnets perspektiv og egne synspunkter, alt efter barnets alder og modenhed. Der henvises til §§ 33 og 34 i forældreansvarsloven.

I vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, skal der tages hensyn til hovedprincipperne i forældreansvarsloven om, at barnet har ret til to forældre, og at forældrene skal tage ansvar for barnet, dels ved at drage omsorg for barnet, dels ved at samarbejde om væsentlige beslutninger om barnet. Dette ansvar kommer også til udtryk ved, at begge forældre skal være med til at sikre, at samværet med den forælder, som barnet ikke bor sammen med, virkeliggøres, jf. lovens § 19, stk. 2. Det indgår derfor som en vigtig del af vurderingen af barnets bedste, om den ene forælder uden rimelig grund hindrer barnets kontakt med den anden forælder.

Forældrenes evne til at samarbejde omkring barnet er således et vigtigt element i vurderingen af barnets bedste og derfor et forhold, der tillægges betydelig vægt ved afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

Samarbejdschikane kan udøves af begge forældre, og et manglende samarbejde kan således bero på både bopælsforælderens og samværsforælderens forhold.

Samarbejdschikane fra bopælsforælderens side kan f.eks. komme til udtryk i form af samværschikane, f.eks. ved at bopælsforælderen uden påviselig grund forsøger at hindre barnets kontakt med den anden forælder eller bevidst inddrager barnet i forældrenes konflikter. Dette kan skade barnet og kan derfor få betydning for afgørelser om forældremyndighed eller om barnets bopæl. Dette skyldes, at der ved afgørelser efter forældreansvarsloven anlægges et fremtidsorienteret perspektiv, og at det i den forbindelse må tillægges stor betydning, hvem af forældrene der har bedst evne til at samarbejde og dermed på længere sigt bedst kan sikre barnets kontakt med den anden forælder.

Det samme gør sig gældende i relation til samarbejdschikane fra samværsforælderens side. En samværsforælders manglende samarbejde eller chikane af bopælsforælderen og dennes familie, f.eks. i form af vedvarende trusler om vold, eller det forhold, at samværsforælderen konstant opsøger eller kontakter familien, eventuelt på trods af et tilhold, er således forhold, der kan indgå i vurderingen af, hvem af forældrene der må anses for at være bedst til at samarbejde omkring barnet.

Samarbejdschikane kan f.eks. også komme til udtryk ved, at samværsforælderen hindrer forældrenes samarbejde ved vedvarende og uden rimelig grund at rette henvendelse til Familieretshuset, kommunen eller andre myndigheder med ubegrundede anmodninger eller anmeldelser mod den anden forælder, eller ved gennem uberettigede tilbageholdelser af barnet efter endt samvær medvirker til, at forældrenes samarbejde lider skade på en sådan måde, at det går ud over barnet.

Familieretshuset skal i sager, hvor der foreligger samarbejdschikane, gribe hurtigt ind over for denne chikane m.v., da det kan være en stor belastning for barnet, hvis den ene forælder konstant hindrer barnets kontakt med den anden forælder eller vanskeliggør et samarbejde om barnet. Det er endvidere afgørende, at Familieretshuset under behandlingen af en sag, hvor der er samarbejdschikane m.v., har fokus på barnet og dets trivsel. Barnet kan under sagens forløb støttes gennem tilbuddene i Familieretshusets Børneenhed.

Det fremgår af § 11 i forældreansvarsloven, at hvis forældre, der har fælles forældremyndighed, men ikke lever sammen, ikke er enige om forældremyndigheden, kan der træffes afgørelse om, hvorvidt den fælles forældremyndighed skal fortsætte, eller om en af dem skal have forældremyndigheden alene. Den fælles forældremyndighed kan kun ophæves, hvis der er holdepunkter for at antage, at forældrene ikke kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste. Dette gælder dog ikke i sager omfattet af lovens § 4 a.

Efter lovens § 14, stk. 1, kan der træffes afgørelse om, at der skal være fælles forældremyndighed, eller at forældremyndigheden skal overføres fra den ene forælder til den anden, og det fremgår af lovens § 17, stk. 1, at hvis forældre, der har fælles forældremyndighed, ikke er enige om barnets bopæl, kan der træffes afgørelse om, hos hvilken forælder barnet har bopæl.

Efter lovens § 21 kan der træffes afgørelse om samvær, hvis der er uenighed om omfanget og udøvelsen af samvær, og efter lovens § 22 kan der træffes afgørelse om anden kontakt end samvær mellem barnet og en forælder.

2.1.1.2. Kontaktbevarende samvær

Sager om samvær begynder i Familieretshuset, og afgørelser om samvær, herunder midlertidige afgørelser herom, træffes af enten Familieretshuset eller familieretten. Der henvises til §§ 30 a og 31 i forældreansvarsloven.

Uanset om det er Familieretshuset eller familieretten, der træffer afgørelse om samvær, er det Familieretshuset, der har ansvaret for at oplyse sagen, inden Familieretshuset træffer afgørelse om samværet eller indbringer sagen for familieretten til afgørelse, jf. §§ 26, 27 og 32 i lov om Familieretshuset, jf. lovbekendtgørelse nr. 766 af 7. august 2019 (herefter Familieretshusloven). Oplysningen af sagen skal tage udgangspunkt i barnets perspektiv, og der skal tilvejebringes tilstrækkeligt grundlag for at træffe den afgørelse, der er til barnets bedste. Familieretshusets sagsbehandling er i øvrigt bl.a. reguleret af forvaltningsloven, herunder forvaltningslovens regler om partshøring.

Efter § 29, stk. 1, i forældreansvarsloven kan der under behandlingen af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær efter anmodning træffes afgørelse om midlertidigt samvær. Afgørelsen træffes af den myndighed, der behandler sagen, dvs. Familieretshuset eller familieretten.

Efter § 7, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 299 af 20. marts 2019 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær m.v. (herefter forældreansvarsbekendtgørelsen) skal Familieretshuset træffe en midlertidig afgørelse om samvær efter § 29 i forældreansvarsloven hurtigst muligt efter, at anmodningen herom er modtaget.

Efter § 29, stk. 2, i forældreansvarsloven gælder en afgørelse om midlertidigt samvær efter bestemmelsens stk. 1 under en sag om samvær, indtil der foreligger en endelig afgørelse om samvær, der kan fuldbyrdes, en aftale om samværet eller en afgørelse eller aftale om anden kontakt. Efter bestemmelsens stk. 3 bliver en afgørelse om midlertidigt samvær efter stk. 1 under en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl endelig, når der foreligger en endelig afgørelse om

forældremyndigheden eller barnets bopæl, der kan fuldbyrdes, eller en aftale om forældremyndigheden eller barnets bopæl.

Det følger af § 29 a i forældreansvarsloven, at hvis barnet ikke har samvær med samværsforælderen, skal Familieretshuset hurtigst muligt og inden 3 uger efter modtagelsen af en anmodning om fastsættelse af samvær træffe en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær. Familieretshuset skal i disse situationer enten fastsætte kontaktbevarende samvær eller om afslå at fastsætte kontaktbevarende samvær.

§ 29 a finder anvendelse i situationer, hvor der ikke er kontakt på ansøgningstidspunktet, og hvor samlivet mellem forældrene enten lige er ophævet, eller hvor der indtil for nylig har været samvær mellem barnet og samværsforælderen efter en aftale, som ikke kan fuldbyrdes. Bestemmelsen finder således ikke anvendelse, hvis der gennem længere tid inden ansøgningen ikke har været samvær, eller hvis der aldrig har været samvær.

Bestemmelsen finder ligeledes ikke anvendelse, når der er kontakt i et eller andet omfang, og der derfor ikke er behov for kontaktbevarende samvær. I disse situationer kan den, der ansøger om samvær, ansøge om, at der under behandlingen af sagen fastsættes midlertidigt samvær i større omfang end den eksisterende kontakt.

Det fremgår af § 8, stk. 1, i forældreansvarsbekendtgørelsen, at Familieretshuset skal træffe en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær efter § 29 a i forældreansvarsloven, medmindre den, der anmoder om samvær, meddeler Familieretshuset, at kontaktbevarende samvær ikke ønskes fastsat, eller der er begrundet tvivl om, at samvær er bedst for barnet.

Dette indebærer, at når der ved ansøgning om fastsættelse af samvær ikke er kontakt mellem barnet og samværsforælderen, skal Familieretshusets sagsbehandling tilrettelægges sådan, at forældrene med det samme vejledes om processen for behandlingen af sagen, herunder at der hurtigt kan fastsættes kontaktbevarende samvær. Fastsættelse af kontaktbevarende samvær kræver således ikke en særskilt anmodning.

Når der skal fastsættes kontaktbevarende samvær, fastsættes det efter § 8, stk. 2 og 3, i forældreansvarsbekendtgørelsen som et standardiseret minimumssamvær under hensyn til barnets alder.

Med kontaktbevarende samvær sikres barnet et minimum af kontakt med samværsforælderen, indtil der træffes en endelig afgørelse om samvær. Hensigten med fastsættelse af kontaktbevarende samvær er således at sikre en hurtig genoprettelse af kontakten mellem barnet og samværsforælderen.

Når der opstår spørgsmål om fastsættelse af kontaktbevarende samvær, skal Familieretshuset foretage den sagsoplysning, der vurderes at være nødvendig for at træffe afgørelse om kontaktbevarende samvær inden for fristen på 3 uger i § 29 a i forældreansvarsloven.

Familieretshuset afslår at fastsætte kontaktbevarende samvær, hvis betingelserne herfor ikke er opfyldt. Afslag på kontaktbevarende samvær kan efter praksis f.eks. være begrundet i, at sagen indeholder faktorer som vold, misbrug m.v. Sådanne faktorer kan medføre, at der er behov for at foretage en grundigere sagsoplysning, end der kan gennemføres inden for den lovbestemte frist.

Når der er truffet afgørelse om kontaktbevarende samvær, skal Familieretshuset fortsætte behandlingen af sagen med henblik på, at Familieretshuset træffer endelig afgørelse om samvær eller indbringer samværsagen for familieretten til afgørelse.

Under den fortsatte behandling af sagen kan en afgørelse om kontaktbevarende samvær ændres ved en midlertidig afgørelse efter § 29 i forældreansvarsloven.

I situationer, hvor Familieretshuset afslår at fastsætte kontaktbevarende samvær, skal Familieretshuset efter anmodning fra samværsforælderen træffe afgørelse om midlertidigt samvær efter lovens § 29.

Familieretshusets afgørelse om midlertidigt samvær og om kontaktbevarende samvær kan indbringes for familieretten til prøvelse efter § 39 i Familieretshusloven. Domstolsprøvelse af en midlertidig afgørelse har ikke betydning for Familieretshusets fortsatte behandling og oplysning af sagen.

En afgørelse om kontaktbevarende samvær efter § 29 a i forældreansvarsloven, som er truffet under en sag om samvær, gælder efter bestemmelsens 2. pkt., indtil der foreligger en endelig afgørelse om samvær, der kan fuldbyrdes, en aftale om samværet eller en afgørelse eller aftale om anden kontakt.

2.1.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

2.1.2.1. Betydningen af samarbejdshikane, herunder forældrefremmedgørelse

Barnets ret til begge forældre bør efter Social-, Bolig- og Ældreministeriets opfattelse styrkes, ligesom det er vigtigt at understrege forældrenes ansvar for at skærme barnet mod deres indbyrdes konflikter og behovet for at kunne beskytte barnet mod den anden forælder i de tilfælde, hvor det er nødvendigt.

Barnets ret til to forældre er et hovedprincip i forældreansvarsloven. Dette hovedprincip bør lovfæstes således, at barnets ret til begge forældre bør indgå i vurderingen af, hvad der er bedst for barnet.

Der er situationer, hvor forældre ikke kan samarbejde om deres barn, heller ikke om at sikre barnets kontakt med begge forældre. Det kommer eksempelvis til udtryk ved, at den ene forælder chikanerer samarbejdet med den anden forælder, eller at en forælder bevidst manipulerer barnet i forhold til anden forælder med det sigte, at den anden forælder mister kontakt med barnet. Sådanne samarbejdshikane og forældrefremmedgørelse kan være skadeligt for barnet, dels fordi det kan være en stor belastning for barnet at blive inddraget i forældrenes konflikt, dels fordi barnets kontakt med den ene forælder kan blive svækket eller afbrudt. Dette gælder særligt i de få sager,

hvor chikanen betyder, at den ene forælder fremstår som fremmed for barnet, og den chikanerende forælder uden rimelig grund afbryder kontakten mellem barnet og den anden forælder.

Efter ministeriets opfattelse bør det derfor tydeligt fremgå af forældreansvarsloven, at Familieretshuset og familieretten ved vurderingen af barnets bedste skal inddrage hensynet til barnets ret til begge forældre og i den forbindelse betydningen af eventuel samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse.

Der bør således efter ministeriets opfattelse ikke være tvivl om, at samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, vil kunne få konsekvenser for den forælder, som udøver samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse, eksempelvis ved at forældremyndigheden tillægges den anden forælder alene, at barnets bopæl flyttes til den anden forælder, eller at samværet begrænses eller ophæves.

Det bør dog være en forudsætning for at drage sådanne konsekvenser af samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, at afgørelsen konkret vurderes at være bedst for barnet. Barnets bedste er forældreansvarslovens bærende princip, og afgørelser efter loven vil fortsat altid skulle træffes ud fra dette princip, også selvom en forælder udøver samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse.

Endelig bør styrkelse af barnets bedste i relation til samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, ikke betyde, at en forælder, som har reelle grunde til at afbryde barnets kontakt med den anden forælder, afholder sig fra at gøre det af frygt for at blive beskyldt for samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse.

2.1.2.2. Kontaktbevarende samvær

Afgørelser efter forældreansvarsloven kan være indgribende for både barnet og forældrene. Det er derfor til stadighed vigtigt at have opmærksomhed på forældrenes retssikkerhed og muligheder for at styrke deres retssikkerhed. Forældrenes ret til partshøring er helt central i forhold til deres retssikkerhed, og dette gælder også deres adgang til at lade sig repræsentere og rådgive af andre. Det er således vigtigt, at tilrettelæggelse af sagsbehandlingen skaber reel mulighed for at udnytte disse partsrettigheder, hvilket den nuværende tilrettelæggelse af forløbet i sager om kontaktbevarende samvær ikke fuldt ud understøtter.

Partshøringerne, som i sager om kontaktbevarende samvær på grund af disse sagers hastende karakter har meget korte svarfrister, bør ikke placeres henover weekender og helligdage, hvor det kan være vanskeligt for forældre at benytte sig af professionel rådgivning, f.eks. fra en advokat. Derfor bør den lovbestemte frist for at træffe afgørelse om kontaktbevarende samvær forlænges sådan, at forældrene sikres en reel mulighed for at søge rådgivning, hvis de ønsker det. Social-, Bolig- og Ældreministeriet finder på den baggrund, at fristen for at træffe afgørelse om kontaktbevarende samvær bør udvides fra 3 uger til 4 uger.

Når Familieretshuset modtager en anmodning om fastsættelse af samvær, hvor der ikke er samvær mellem barnet og samværsforælderen, skal Familieretshuset af egen drift træffe afgørelse om kontaktbevarende samvær, medmindre samværsforælderen ikke ønsker et sådant samvær fastsat.

Afslår Familieretshuset at fastsætte kontaktbevarende samvær, skal Familieretshuset tage stilling til, om der er grundlag for at fastsætte midlertidigt samvær efter § 29 i forældreansvarsloven, hvis samværsforælderen anmoder herom.

Der gælder i dag ikke en lovbestemt frist for, hvornår der skal træffes afgørelse om midlertidigt samvær, når der er meddelt afslag på kontaktbevarende samvær. Med henblik på at sikre, at der i disse situationer hurtigst muligt træffes afgørelse om midlertidigt samvær, bør der indføres en lovbestemt frist, hvorefter Familieretshuset skal træffe afgørelse om midlertidigt samvær hurtigst muligt og senest 4 måneder efter modtagelsen af anmodningen om fastsættelse af samvær.

Formålet hermed er at sikre, at barnets forbindelse med samværsforælderen hurtigst muligt kan bevares eller genetableres under behandlingen af sagen.

En sådan ordning bør dog ikke medføre fravigelse af kravet i forældreansvarsloven om, at alle afgørelser efter loven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i § 4 i forældreansvarsloven som stk. 2 indsættes en bestemmelse, hvorefter Familieretshuset og familieretten ved vurderingen af barnets bedste skal inddrage hensynet til barnets ret til begge forældre og i den forbindelse betydningen af eventuel samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse.

Forslaget vil betyde, at Familieretshuset og familieretten ved vurderingen af barnets bedste vil skulle inddrage hensynet til barnets ret til begge forældre og i den forbindelse betydningen af eventuel samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse. Forslaget vil tydeliggøre, at samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, er centrale elementer ved vurderingen af barnets bedste.

Det foreslås endvidere, at fristen i § 29 a i forældreansvarsloven for, hvornår Familieretshuset skal træffe afgørelse om kontaktbevarende samvær, forlænges fra 3 uger til 4 uger.

Forslaget vil betyde, at Familieretshuset vil få længere tid til behandlingen af sager om kontaktbevarende samvær således, at der vil kunne sikres rimelige frister for besvarelse af partshøringer og bedre muligheder at lade sig repræsentere og rådgive af andre i relation til spørgsmålet om kontaktbevarende samvær.

Endvidere foreslås det, at der i § 29 a i forældreansvarsloven som stk. 2 indsættes en bestemmelse, hvoraf det følger, at når Familieretshuset afslår at fastsætte kontaktbevarende samvær, skal Familieretshuset træffe afgørelse om midlertidigt samvær efter § 29 i forældreansvarsloven hurtigst muligt og senest 4 måneder efter modtagelsen af anmodningen om fastsættelse af samvær.

Forslaget vil betyde, at Familieretshuset i disse sager vil skulle træffe afgørelse om midlertidigt samvær hurtigst muligt og senest 4 måneder efter modtagelsen af anmodningen om fastsættelse af samvær.

Herved vil det blive sikret, at der inden for en lovbestemt frist vil skulle tages stilling til, om det er bedst for barnet, at barnets forbindelse med samværsforælderen bevares eller genetableres under den videre behandling af samværs sagen.

Det vil fortsat være en betingelse for at fastsætte midlertidigt samvær, at samværet i den konkrete situation er bedst for barnet.

For en nærmere beskrivelse af de tre forslag henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, 3 og 4, og bemærkningerne hertil.

2.2. Forældreansvar og forældre der er dømt for gentagen vold i nære relationer

2.2.1. Gældende ret

2.2.1.1. Formodningsreglen i § 4 a i forældreansvarsloven

Forældreansvarsloven vedrører navnlig spørgsmål om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt. Dette betegnes under ét som sager om forældreansvar.

Afgørelser efter forældreansvarsloven skal efter lovens § 4 træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Der henvises til beskrivelsen af barnets bedste og barnets ret til to forældre i punkt 2.1.1.

En forældremyndighedsindehaver skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om barnets personlige forhold ud fra barnets interesser og behov. Har forældrene fælles forældremyndighed, kræver væsentlige beslutninger vedrørende barnets forhold enighed mellem forældrene. Den af forældrene, som barnet har bopæl hos, kan dog uanset fælles forældremyndighed selvstændigt træffe afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv, herunder hvor i landet bopælen skal være. Der henvises til §§ 2 og 3 i forældreansvarsloven.

Som supplement til bestemmelsen om barnets bedste følger det af lovens § 4 a, stk. 1, at er en part idømt ubetinget fængselsstraf eller dømt til anbringelse efter straffelovens § 68, 2. pkt., eller § 69 eller til forvaring efter straffelovens § 70 for overtrædelse af straffelovens §§ 101 a eller 114-114 j, § 136, stk. 2, § 136, stk. 3, for så vidt angår billigelse af handlinger omfattet af straffelovens §§ 114-114 j, § 210, kapitel 24 bortset fra § 228 eller af §§ 237, 245, 245 a, 246 eller 262 a, kan der ikke, medmindre det er bedst for barnet, træffes afgørelse om følgende:

- 1) At parten har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over barnet efter § 11, § 13, stk. 2, § 14, § 15, stk. 2 eller 3, eller §§ 15 a eller 26-28.
- 2) At barnet har bopæl hos parten efter § 17, stk. 1, eller § 26.
- 3) At barnet har samvær eller anden kontakt med parten efter §§ 20-21, 22, 29 eller 29 a.

Der henvises til lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024.

§ 4 a i forældreansvarsloven finder tilsvarende anvendelse, hvis en forælder ved en straffedom afsagt af domstolene i Grønland eller på Færøerne eller ved en udenlandsk straffedom er idømt ubetinget fængsel eller en retsfølge svarende til anbringelse eller forvaring efter § 68, 2. pkt., § 69 eller § 70 i straffeloven for handlinger med tilsvarende gerningsindhold som i de straffelovsbestemmelser, der er nævnt i § 4 a. Der tages dog ikke hensyn til en udenlandsk straffedom, hvis anerkendelse af dommen vil være åbenbart uforenelig med grundlæggende danske retsprincipper (ordre public), f.eks. fordi den dømte ikke har haft mulighed for at forsvare sig i sagen.

Hvis en forælder ved samme dom er idømt en samlet straf i form af ubetinget fængsel, anbringelse eller forvaring for flere lovovertrædelser, vil det bero på en konkret vurdering, om straffen er omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven. Det vil i den forbindelse være afgørende, hvilken straf den pågældende ville være blevet idømt, hvis de af § 4 a i forældreansvarsloven omfattede straffelovsovertrædelser var blevet pådømt særskilt.

Idømmelse af straf, anbringelse eller forvaring for kriminalitet, navnlig personfarlig kriminalitet, der ikke er omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven, indgår i vurderingen af, hvad der er bedst for barnet efter § 4 i forældreansvarsloven. Dette gælder også, hvis en forælder ikke er idømt ubetinget fængselsstraf m.v., men eksempelvis betinget frihedsstraf eller bøde, for kriminalitet omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven, eller hvis en forælder i udlandet har begået handlinger, der er omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven, men som ikke er strafbare der. Sådanne straffelovsovertrædelser og handlinger vil imidlertid indgå i vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, men kun hvis der er tale om handlinger, der skaber tvivl om, hvorvidt den pågældende er egnet til at drage omsorg for et barn. Det er navnlig tilfældet ved handlinger, der direkte eller indirekte er rettet mod at skade andre mennesker.

Formålet med § 4 a i forældreansvarsloven er at sikre, at der i forældreansvarssager ikke opstår tvivl om, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse altid sættes over andre hensyn, herunder over hensynet til en forælder, der er dømt for at have begået de nævnte straffelovsovertrædelser.

2.2.1.2. Anvendelse af formodningsreglen i § 4 a i forældreansvarsloven

§ 4 a i forældreansvarsloven indeholder en klar formodning for, at det er bedst for et barn, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf m.v. for personfarlig kriminalitet af grovere karakter m.v., ikke mod den anden forælders ønske har forældremyndighed over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder.

Efter bestemmelsen finder denne formodningsregel ikke anvendelse, hvis det er bedst for barnet, at den dømte forælder har forældremyndighed over barnet, eller at barnet har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder. Der er tale om en snæver undtagelse, der alene finder anvendelse, når det på grundlag af en dybdegående og tværfaglig undersøgelse efter en konkret vurdering findes at være det bedste for det enkelte barn.

I vurderingen af, hvad der er til barnets bedste i sager omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven, skal først og fremmest indgå barnets relation til den pågældende forælder og barnets interesse i at have kontakt med denne. Hensynet til den dømte forælder kan aldrig føre til, at der træffes en afgørelse, som ikke vurderes at være til barnets bedste.

I vurderingen af barnets bedste skal endvidere indgå den nærmere karakter af forbrydelsen og omstændighederne omkring den samt den tid, der er forløbet, siden forbrydelsen blev begået. Det forhold, at der foreligger særlige omstændigheder, såsom at forælderen var meget ung, da forbrydelsen blev begået, eller at der er gået lang tid siden forælderen blev løsladt fra strafafsoning m.v., kan ikke i sig selv føre til, at undtagelsen finder anvendelse. Sådanne forhold kan dog være relevante for den samlede vurdering af barnets bedste, herunder bl.a. vurderingen af forælderen's aktuelle evne til at drage omsorg for barnet.

Det skal indgå med vægt i vurderingen af, om samvær m.v. ikke vil være til barnets bedste, hvis forældrenes samlivsophævelse og/eller den aktuelle forældreansvarssag helt eller delvist blev udløst af den ene forælders kriminalitet. Ligeledes skal det indgå i vurderingen, hvis forældrene har opretholdt samlivet eller kontakten med barnet i en længere periode, hvor den anden forælder har været vidende om kriminaliteten, og det ikke har givet anledning til bekymring for den dømte forælders omsorgsevne. Der skal dog i denne sammenhæng være fokus på forældrenes relation til hinanden, herunder om den ene forælder har været tilbageholdende med at opløse samlivsforholdet og/eller rejse en forældreansvarssag, f.eks. på grund af frygt for den dømte forælder.

I vurderingen af barnets bedste skal også inddrages de forhold, der er lagt vægt på i straffedommen. Særligt grovheden af forbrydelsen og betydningen heraf for strafudmålingen, herunder om retten har fundet, at der forelå formildende eller skærpende omstændigheder, vil have betydning for vurderingen af barnets bedste. Det skal samtidigt undersøges, om dommen indeholder oplysninger i relation til forældreansvarslovens fokus på forældrenes pligt til at skærme barnet mod vold og anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder om den pågældende forælders deltagelse i de kriminelle aktiviteter har kunnet udsætte barnet for skade eller fare.

Vurderingen af barnets bedste, barnets trivsel og beskyttelsen af barnet skal i sager omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven være baseret på en dybdegående og tværfaglig undersøgelse. Der skal således altid foretages en børnesagkyndig undersøgelse og som klart udgangspunkt ligeledes en belysning af forælderen's personlige egenskaber og evne til at drage omsorg for barnet. Det vil i de fleste sager endvidere være relevant at indhente oplysninger efter bestemmelserne herom i kapitel 10 i Familieretshusloven, fra den kommune, der er forpligtet til at yde støtte til barnet efter barnets lov, jf. lov nr. 721 af 13. juni 2023.

Der skal som led i oplysningen af sagen som udgangspunkt også afholdes en børnesamtale. Barnets egne synspunkter skal tillægges vægt alt efter barnets alder og modenhed. Det skal dog understreges, at barnets synspunkter ikke kan stå alene, da der kan være situationer, hvor barnet ikke kan overskue konsekvenserne af sine udtalelser. Der henvises til §§ 5 og 34 i forældreansvarsloven.

Endelig tages der ved afgørelsen også hensyn til, hvilke forhold efter forældreansvarsloven den enkelte sag drejer sig om. Der kan således efter en konkret vurdering være situationer, hvor der ikke er noget til hinder for at bestemme, at et barn har samvær med en forælder, der er dømt for overtrædelse af straffelovsbestemmelser, der er omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven, men at den pågældende forælder ikke bør have del i forældremyndigheden over barnet. Det er dog en forudsætning, at denne løsning i den konkrete situation anses for bedst for barnet.

Undtagelsesbestemmelsen er også relevant, hvis begge forældre er dømt for kriminalitet omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven.

Ved afgørelserne om undtagelse fra formodningsreglen i § 4 a i forældreansvarsloven skal det sikres, at Danmarks forpligtelser i forhold til barnets bedste og respekt for retten til familieliv efter FN's konvention om barnets rettigheder (herefter børnekonventionen) og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter EMRK) overholdes. Om disse forpligtelser henvises til punkt 3.

2.2.1.3. Behandlingen af sager om forældreansvar

I det følgende gennemgås de afgørelser efter forældreansvarsloven, hvor lovens § 4 a finder anvendelse.

Det drejer sig for det første om afgørelse om forældremyndighed, der træffes efter kapitel 2 i forældreansvarsloven.

Det fremgår af lovens § 11, at hvis forældre med fælles forældremyndighed ikke er enige om forældremyndigheden, kan der træffes afgørelse om, hvorvidt den fælles forældremyndighed skal fortsætte, eller om en af dem skal have forældremyndigheden alene. Den fælles forældremyndighed kan kun ophæves, hvis der er holdepunkter for at antage, at forældrene ikke kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste. Dette gælder dog ikke i sager omfattet af lovens § 4 a.

Efter lovens § 14, stk. 1, kan der træffes afgørelse om, at der skal være fælles forældremyndighed, eller at forældremyndigheden skal overføres fra den ene forælder til den anden. Endvidere kan der efter lovens §§ 15 og 15 a træffes afgørelse om forældremyndighed efter en forælders død.

Efter lovens § 13, stk. 2, kan forældremyndigheden ved aftale godkendt af Familieretshuset eller familieretten overføres til tredjemand.

For det andet drejer det sig om afgørelse om barnets bopæl, der træffes efter kapitel 3 i forældreansvarsloven. Det fremgår af lovens § 17, stk. 1, at hvis forældre, der har fælles forældremyndighed, ikke er enige om barnets bopæl, kan der træffes afgørelse om, hos hvilken forælder barnet har bopæl.

For det tredje drejer det sig om afgørelse om samvær og anden kontakt, der træffes efter kapitel 4 i forældreansvarsloven. Hvis der er uenighed om omfanget og udøvelsen af samvær, kan der efter lovens § 21 træffes afgørelse herom, og efter lovens § 22 kan der træffes afgørelse om anden kontakt end samvær mellem barnet og en forælder.

Efter lovens § 20 kan der fastsættes samvær eller anden kontakt med barnets nærmeste pårørende, som barnet er knyttet til. Endvidere kan der efter lovens § 20 a fastsættes samvær eller anden form for kontakt med barnets oprindelige slægtinge, hvis barnet er adopteret.

Endelig indeholder forældreansvarsloven i kapitel 5 bestemmelser om midlertidige afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt under behandlingen af en sag efter forældreansvarsloven.

Er indehaveren eller begge indehavere af forældremyndigheden forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold, skal der efter § 28 i forældreansvarsloven træffes afgørelse om, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, så længe forhindringen varer. Endelig kan der efter lovens § 27 træffes en midlertidig afgørelse om forældremyndighed, hvis forældrene har fælles forældremyndighed, og der er risiko for, at barnet bortføres ud af landet.

De nævnte sager efter forældreansvarsloven vedrører hovedsageligt situationer, hvor forældre er uenige om forældremyndigheden over deres børn, om barnets bopæl, om samvær eller om anden kontakt, og en forælder anmoder om, at der træffes en afgørelse herom.

Sager efter forældreansvarsloven er dog ikke altid uenighedssager. I sager om udpegning af en forældremyndighedsindehaver efter en forælders død eller om udpegning af en midlertidig forældremyndighedsindehaver efter § 28 i forældreansvarsloven er der ofte kun én ansøger. Denne ansøger udpeges som forældremyndighedsindehaver, hvis det er til barnets bedste. Tilsvarende er der ikke tale om en uenighedssag, hvis forældrene er enige om at overføre forældremyndighed til tredjemand, der er indforstået med at få forældremyndigheden. En sådan aftale godkendes, hvis den er til barnets bedste.

Det følger af bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i Familieretshusloven, at familieretten træffer afgørelse i alle sager om forældremyndighed, bortset fra sager om forældremyndighed efter en forælders død, i alle sager om barnets bopæl samt i sager om samvær, hvor afgørelsen har indgribende betydning for barnet. Familieretshuset træffer afgørelse i de øvrige samværsager. I sager om forældremyndighed efter en forælders død træffes afgørelsen af Familieretshuset, medmindre sagen indeholder komplicerede faktiske eller juridiske problemstillinger og derfor skal afgøres af familieretten.

Midlertidig afgørelse under behandlingen af en sag efter forældreansvarsloven træffes af den myndighed, der behandler sagen, dvs. af enten Familieretshuset eller familieretten. Midlertidige afgørelser om forældremyndighed efter § 28 i forældreansvarsloven træffes dog alene af Familieretshuset, og midlertidige afgørelser om forældremyndighed efter lovens § 27 træffes af social- og boligministeren.

Familieretshusets afgørelser efter forældreansvarsloven kan efter § 39 i Familieretshusloven indbringes for familieretten til prøvelse.

Uanset om en afgørelse om forældreansvar træffes af Familieretshuset eller familieretten, er det Familieretshuset, der efter §§ 26 og 32 i Familieretshusloven varetager oplysningen af sagen. Til

brug for sagsoplysningen har Familieretshuset efter § 4 a, stk. 2, i forældreansvarsloven mulighed for uden samtykke fra den pågældende forælder at indhente relevante oplysninger om straffedomme fra Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret), hvis der foreligger mistanke om, at en forælder er idømt ubetinget fængselsstraf m.v. for kriminalitet omfattet af § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven. Mistanken vil i de fleste tilfælde basere sig på udtalelser fra den anden forælder. Mistanken kan dog også bygge på oplysninger, som Familieretshuset modtager fra andre myndigheder, herunder de sociale myndigheder.

De nærmere regler om indhentning af oplysninger fra Kriminalregisteret findes i bekendtgørelse om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret), (herefter Kriminalregisterbekendtgørelsen), jf. bekendtgørelse nr. 1860 af 23. september 2021 med senere ændringer.

Kriminalregisterbekendtgørelsen indeholder bl.a. regler om, hvornår oplysninger slettes fra Kriminalregisteret. Disse sletteregler indebærer, at der vil kunne være situationer, hvor der er mistanke om, at en forælder har begået kriminalitet omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven, men hvor oplysningerne grundet slettereglerne i bekendtgørelsen ikke længere fremgår af Kriminalregisteret. I sådanne situationer vil Familieretshuset ikke kunne oplyse den del af sagen, der vedrører kriminalitet, ved indhentning af oplysninger fra Kriminalregisteret. I så fald beror det på en konkret vurdering, hvordan sagen oplyses.

2.2.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Regeringspublikationen *Handlingsplan mod partnervold og partnerdrab* fra juni 2022 indeholder en række tiltag, der har til formål at styrke indsatsen mod vold i nære relationer og partnerdrab. Handlingsplanen har bl.a. fokus på børn, der vokser op med vold i hjemmet. I planen understreges det, at det er samfundets ansvar at sikre børns ret til at være børn uden vold, og at børn svigtes, når samfundet lukker øjnene over for vold mod børn, eller lader børnene være katebald i det system, der er sat i verden for at beskytte dem.

Blandt tiltagene i handlingsplanen er styrkelse af beskyttelse af børn i forhold til forældremyndighed og samvær gennem udvidelse af anvendelsesområdet for § 4 a i forældreansvarsloven til også at omfatte forældre, der er idømt ubetinget fængselsstraf efter § 244, stk. 2, i straffeloven for gentagne gange over en periode at have udøvet vold over for en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand.

Det fremgår af bemærkningerne til § 244, stk. 2, i straffeloven, at den bl.a. finder anvendelse på vold begået af personer i den forurettedes husstand, f.eks. forældres vold mod deres børn eller stedbørn og vold mellem samlevende. Endvidere finder bestemmelsen anvendelse på vold begået af personer med en nær tilknytning til husstanden, f.eks. tidligere ægtefæller, der stadig jævnligt kommer i forurettedes husstand, f.eks. fordi deres fællesbørn har bopæl der. Der henvises til Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 223 som fremsat, side 5.

Det omhandlede tiltag skal ses i lyset af, at den generelle bestemmelse i § 4 i forældreansvarsloven om, at afgørelser efter loven skal være til barnets bedste, suppleres af bestemmelsen i lovens § 4 a,

hvorefter der er en klar formodning for, at det er bedst for et barn, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf m.v. for personfarlig kriminalitet af grovere karakter, såsom manddrab, seksualforbrydelser og grov vold, eller for terrorhandlinger m.v., ikke har forældremyndighed over et barn, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder. Formålet med denne bestemmelse er at sikre, at der ikke opstår tvivl om pligten til at beskytte barnet og til at sætte barnets bedste højest i sager efter forældreansvarsloven, når en forælder er idømt ubetinget fængsel for personfarlig kriminalitet af grovere karakter eller for terrorhandlinger m.v.

På den baggrund finder Social-, Bolig. og Ældreministeriet, at anvendelsesområdet for formodningsreglen i § 4 a i forældreansvarsloven bør udvides til også at omfatte situationer, hvor en forælder er idømt ubetinget fængselsstraf m.v. for overtrædelse af § 244, stk. 2, i straffeloven for gentagne gange over en periode at have udøvet vold over for en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand. Der bør således være en klar formodning for, at det er bedst for et barn, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf efter § 244, stk. 2, i straffeloven ikke har forældremyndighed over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder.

Begrundelsen for denne udvidelse af anvendelsesområdet for formodningsreglen er, at der er tale om straf for handlinger, der i lighed med de handlinger, der er omfattet af den gældende formodningsregel, skaber tvivl om, hvorvidt den pågældende forælder er egnet til at drage omsorg for et barn, og dermed om det er bedst for barnet at have kontakt med den pågældende forælder.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at formodningsreglen i § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven udvides til også at omfatte straf for overtrædelse af § 244, stk. 2, i straffeloven. Dette vil betyde, at når en forælder er idømt ubetinget fængselsstraf for overtrædelse af § 244, stk. 2, i straffeloven, vil der være en klar formodning for, at det er bedst for barnet, at den pågældende forælder ikke har forældremyndighed over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder.

Den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet for formodningsreglen i § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven vil også omfatte dom for forsøg, jf. § 21 i straffeloven, eller medvirken, jf. § 23 i straffeloven, til overtrædelser af § 244, stk. 2, i straffeloven.

I lighed med den gældende formodningsregel vil der også i forhold til den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet for formodningsreglen helt undtagelsesvist kunne være situationer, hvor det på grundlag af en dybdegående og tværfaglig undersøgelse efter en konkret vurdering findes at være det bedste for det enkelte barn, at barnet har kontakt med en forælder, der er dømt for overtrædelse af § 244, stk. 2, i straffeloven.

For en nærmere beskrivelse af forslaget henvises til lovforslagets § 1, nr. 2, og bemærkningerne hertil. Der henvises endvidere til punkt 3 om forholdet til Danmarks internationale relationer.

3. Forholdet til Danmarks internationale forpligtelser

3.1. FN's konvention om barnets rettigheder (børnekonventionen)

Børnekonventionen indeholder regulering af børns rettigheder på alle samfundsområder. Det grundlæggende hensyn til barnets tarv, dvs. barnets bedste, fastslås i konventionens artikel 3, stk. 1. Det følger af denne bestemmelse, at i alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for social velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer, skal barnets bedste komme i første række.

Som supplement til bestemmelsen i artikel 3, stk. 1, fremgår det af konventionens artikel 19, at deltagerstaterne skal træffe alle passende lovgivningsmæssige, administrative, sociale og uddannelsesmæssige forholdsregler til beskyttelse af barnet mod alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbrug, vanrøgt eller forsømmelig behandling, mishandling eller udnyttelse, herunder seksuelt misbrug, mens barnet er i forældrenes, værgens eller andre personers varetægt.

Endvidere fremgår det af konventionens artikel 9, stk. 1, at deltagerstaterne skal sikre, at barnet ikke adskilles fra sine forældre mod deres vilje, undtagen når kompetente myndigheder, hvis afgørelser er undergivet retlig prøvelse, i overensstemmelse med gældende lov og praksis bestemmer, at en sådan adskillelse er nødvendig af hensyn til barnets bedste. En sådan beslutning kan være nødvendig i særlige tilfælde, f.eks. ved forældres misbrug eller vanrøgt af barnet, eller hvor forældrene lever adskilt, og der skal træffes beslutning om barnets bopæl. Videre følger det af bestemmelsens stk. 2, at i behandlingen af enhver sag efter stk. 1 skal alle interesserede parter gives mulighed for at deltage i sagsbehandlingen og fremføre deres synspunkter. Efter bestemmelsens stk. 3 skal deltagerstaterne respektere retten for et barn, der er adskilt fra den ene eller begge forældre, til at opretholde regelmæssig personlig forbindelse og direkte kontakt med begge forældre, undtagen hvis dette strider mod barnets bedste. Denne ret og hensynet til barnets bedste skal ses i sammenhæng med konventionens artikel 19.

3.2. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)

Det følger af artikel 8, stk. 1, i EMRK, at enhver har ret til respekt for bl.a. sit privatliv og familieliv. Beskyttelsen efter denne bestemmelse er imidlertid ikke absolut. Det følger således af bestemmelsens stk. 2, at ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.

Bestemmelsen i EMRK artikel 8 om retten til respekt for bl.a. familieliv omfatter efter praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (herefter Domstolen) ret til at have kontakt med et barn, som man ikke bor sammen med.

Domstolen har i flere familieretlige sager udtalt, at artikel 8 kræver, at de nationale myndigheder i den enkelte sag skal finde en rimelig balance mellem barnets og forældrenes interesser, og at der i den forbindelse skal lægges særlig vægt på hensynet til barnets bedste, f.eks. i sagerne *Bronda mod*

Italien, dom af 9. juni 1998, præmis 62, og *Sahin mod Tyskland*, dom af 8. juli 2003, præmis 66. Domstolen inddrager børnekonventionen ved fortolkningen af barnets bedste.

Efter Domstolens praksis har staterne som udgangspunkt en bred skønsmargin ved afgørelser om forældremyndighed. Denne skønsmargin indskrænkes ved vurderingen af, om det er nødvendigt at begrænse eller afskære kontakten mellem et barn og dets forældre. Det samme gør sig gældende ved vurderingen af overholdelse af retssikkerhedsgarantier, der har til formål at sikre respekten for forældrenes og barnets ret til familieliv. Der henvises til Domstolens dom af 8. juli 2003 i sagen *Sahin mod Tyskland*, pr. 65.

Ved indgribende begrænsninger i retten til familieliv påser Domstolen, at afgørelsen er truffet på et tilstrækkeligt og aktuelt grundlag. Der skal således bl.a. være indhentet de nødvendige lægelige og psykologiske vurderinger og rapporter om familiens og barnets situation. Kravene hertil øges, jo mere indgribende afgørelsen er.

Den foreslåede ændring af forældreansvarslovens § 4 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 2, indebærer, at i situationer, hvor en forælder er idømt ubetinget fængselsstraf efter § 244, stk. 2, i straffeloven for gentagne gange over en periode at have udøvet vold over for den anden forælder, vil der være en klar formodning for, at det er bedst for barnet, at den dømte forælder ikke har forældremyndighed over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder. Efter forslaget gælder dette dog ikke, hvis det på baggrund af en konkret vurdering i den enkelte sag vurderes, at det er bedst for barnet at have kontakt med den dømte forælder. Den foreslåede ordning udgør derfor et indgreb i retten til familieliv efter EMRK artikel 8, stk. 1.

Som det fremgår af punkt 2.2.2, er formålet med forslaget at styrke beskyttelsen af barnet. Forslaget har således til formål at beskytte andres rettigheder og friheder, jf. EMRK artikel 8, stk. 2. Der henvises til, at forslaget er begrundet i hensynet til at beskytte barnet, herunder barnets sundhed og udvikling, mod en voldelig forælder, der ikke er i stand til at tage sig af barnet, og hvor det derfor er bedst for barnet, at den pågældende forælder ikke har forældremyndighed over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder.

Spørgsmålet er herefter, om dette indgreb i retten til familieliv går videre, end det er nødvendigt for at opnå formålet, dvs. om indgrebet er proportionalt.

Domstolens praksis i forhold til afskæring af kontakt mellem børn og forældre er restriktiv. Afskæring af kontakt må efter Domstolens praksis kun ske i særlige tilfælde, og afgørelse om afskæring af kontakt skal altid træffes på baggrund af en konkret vurdering, hvor hensynet til både barnet og forældrene skal indgå. Domstolen har derfor udtalt, at overholdelse af artikel 8 kræver, at de nationale myndigheder skal finde en rimelig balance mellem barnets og forældrenes interesser, og at der herved skal lægges særlig vægt på, hvad der er barnets interesser, som afhængigt af karakteren og alvoren af den omhandlede foranstaltning kan overstige forældrenes interesser. En forælder kan i særdeleshed ikke i henhold til artikel 8 have ret til foranstaltninger, som vil skade barnets sundhed og udvikling. Der henvises bl.a. til Domstolens dom af 8. juli 2003 i sagen *Sahin mod Tyskland*, pr. 66.

Efter Social-, Bolig- og Ældreministeriets opfattelse vil den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet for § 4 a i forældreansvarsloven sikre en rimelig balance mellem hensynene til barnets og forælders interesser. Ministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at der i alle sager omfattet af bestemmelsen skal foretages en konkret vurdering af, om det vil være til barnets bedste, at den dømte forælder har forældremyndighed over barnet, eller at barnet har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med forælderen. Ved denne vurdering skal der lægges vægt på barnets hidtidige relation til den pågældende forælder, barnets interesse i at have kontakt med denne forælder, den nærmere karakter af forbrydelsen og omstændighederne ved den samt den tid, der er forløbet siden forbrydelsen. Der tages også hensyn til, hvilke forhold efter forældreansvarsloven den enkelte sag drejer sig om, herunder om der er tale om placering af forældremyndighed eller barnets bopæl mellem forældrene, eller om der er tale om mere indgribende begrænsninger i retten til familieliv så som afbrydelse af enhver kontakt mellem barnet og den pågældende forælder.

Den omstændighed, at en forælder idømmes straf m.v., der er omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven, vil således ikke nødvendigvis medføre, at kontakten mellem barnet og den pågældende forælder afbrydes.

Ministeriet lægger endvidere vægt på, at vurderingen af barnets bedste i sager omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven skal være baseret på en dybdegående og tværfaglig børnesagkyndig undersøgelse, og at der som led i oplysningen af sagen som udgangspunkt også skal afholdes en samtale med barnet eller på anden måde ske afklaring af barnets perspektiv, og at barnets egne synspunkter skal tillægges vægt alt efter barnets alder og modenhed. Samtidig følger det af forældreansvarsloven, at der ikke træffes afgørelse om afslag på eller ophævelse af samvær, hvis hensynet til barnets bedste i den konkrete situation kan varetages ved anvendelse af mindre indgribende foranstaltninger, eksempelvis begrænsning i omfanget af samværet eller fastsættelse af vilkår om, at samværet skal foregå under overvågning.

Endelig lægger ministeriet vægt på, at det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede ændring af § 4 a i forældreansvarsloven, at det ved administrationen af bestemmelsen skal sikres, at Danmarks forpligtelser i forhold til barnets bedste og retten til familieliv efter børnekonventionen og EMRK overholdes.

Det er på denne baggrund ministeriets opfattelse, at det foreslåede indgreb ikke vil gå videre end nødvendigt for at opnå det tilsigtede formål, og at den foreslåede ordning vil kunne gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8.

4. Konsekvenser for FN's verdensmål

Danmark har tilsluttet sig FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling, herunder verdensmål 16 om fred, retfærdighed og stærke institutioner. Efter delmål 16.2 skal mishandling, udnyttelse og menneskehandel og alle former for vold og tortur mod børn stoppes. Forslaget om udvidelse af anvendelsesområdet for § 4 a i forældreansvarsloven til også at omfatte forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer, vil medvirke til opfyldelse af delmål 16.2, og det vurderes derfor, at lovforslaget vil kunne have positive konsekvenser for Danmarks opfyldelse af verdensmål 16.

5. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Uanset at skilsmissebørn i stigende omfang gennem såkaldte deleordninger bor lige meget eller næsten lige meget hos deres mor og far, viser statistikken, at det hovedsageligt er barnets mor, der er barnets bopælsforælder. hvilket indebærer, at ansøgninger om fastsættelse af samvær hovedsageligt indgives af barnets far.

Med forslaget forbedres tilrettelæggelsen af sagsbehandlingen i sager, hvor en samværsforælder har fået afslag på fastsættelse af kontaktbevarende samvær, med henblik på hurtigere at kunne fastsætte midlertidigt samvær. Da samværsforældre hovedsageligt er fædre, vil forslaget bidrage til at øge ligestillingen mellem mænd og kvinder i relation til kontakten med deres børn.

6. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Det vurderes, at forslaget om, at der i sager, hvor Familieretshuset har afslået at fastsætte kontaktbevarende samvær, vil skulle træffes afgørelse om midlertidigt samvær inden 4 måneder fra modtagelsen af ansøgningen, vil medføre merudgifter for Familieretshuset på 2,4 mio. kr. årligt fra og med 2025 (2024-pl).

Da lovforslaget alene vil indeholde justeringer af allerede eksisterende ordninger, vil det ikke have implementeringskonsekvenser af betydning for de involverede myndigheder, og det vil heller ikke have digitaliseringsrelaterede konsekvenser.

I relation til principperne for digitaliseringsklar lovgivning vil lovforslaget opfylde princippet om klare og enkle regler, men lovforslaget vil ikke opfylde ikke princippet om automatisk sagsbehandling. Dette skyldes, at det vil være nødvendigt for de involverede myndigheder at behandle hver sag individuelt, hvilket vil indebære faglige skøn, hvorfor der ikke vil kunne sagsbehandles efter objektive kriterier. De øvrige principper for digitaliseringsklar lovgivning er ikke relevante for lovforslaget.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke konsekvenser for erhvervslivet m.v.

8. Administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

9. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

10. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljø- og naturmæssige konsekvenser.

11. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

12. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 17. juni 2024 til den 22. august 2024 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatsamfundet, Amnesty International, byretterne, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Danner, Dansk Kvindesamfund, Dansk Psykolog Foreningen, Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Den Danske Dommerforening, Departement for Børn, Unge og Familier (Grønland), Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, Domstolsstyrelsen, Familieretshuset, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre, HK Landsklubben Danmarks Domstole, HOME-START, Institut for Menneskerettigheder, Justitsministeriet (Færøerne), Kvinderådet, Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Landsforeningen Børn og Samvær, Lev uden Vold, LOKK, Mandecenteret, Manderådets Udvalg for Familieret, Mødrehjælpen, Rigsombudsmanden i Grønland, Retspolitisk forening, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Vestre Landsret, Østre Landsret, Aalborg Universitet (Juridisk Institut) og Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

13. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (Hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (Hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Forslaget om, at afgørelser om midlertidigt kontaktbevarende samvær skal træffes inden 4 måneder fra modtagelsen af ansøgningen, vil medføre merudgifter for Familieretshuset på 2,4 mio. kr. årligt fra og med 2025 (2024-pl).
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	

Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikke-erhvervsrettet EU-regulering)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt træffes efter forældreansvarsloven. Afgørelser efter forældreansvarsloven skal efter lovens § 4 træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Efter bestemmelsen skal Familieretshuset og familieretten have fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, skal der tages hensyn til hovedprincipperne i forældreansvarsloven om, at barnet har ret til to forældre, og at forældrene skal tage ansvar for barnet, dels ved at drage omsorg for barnet, dels ved at samarbejde om væsentlige beslutninger om barnet. Dette ansvar kommer også til udtryk ved, at begge forældre skal være med til at sikre, at samværet med den forælder, som barnet ikke bor sammen med, virkeliggøres, jf. lovens § 19, stk. 2. Det indgår derfor som en vigtig del af vurderingen af barnets bedste, om den ene forælder uden rimelig grund hindrer barnets kontakt med den anden forælder.

Forældreansvarsloven bygger således på en generel formodning om, at det er bedst for barnet at have kontakt med begge sine forældre. Der skal dog altid foretages en konkret vurdering af barnets bedste i den enkelte sag, og der kan således f.eks. træffes afgørelse om at afslå eller ophæve samvær, herunder ved en midlertidig afgørelse, hvis der er omstændigheder, som gør, at det er bedst for barnet ikke at have kontakt med den ene forælder.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.1.

Det foreslås, at der i § 4 i forældreansvarsloven som *stk. 2* indsættes en bestemmelse, hvorefter Familieretshuset og familieretten ved vurderingen af barnets bedste, jf. stk. 1, skal inddrage hensynet til barnets ret til begge forældre og i den forbindelse betydningen af eventuel samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse.

Forslaget vil betyde, at hensynet til barnets ret til begge forældre og betydningen af eventuel samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, altid vil skulle inddrages ved vurderingen af barnets bedste i sager efter forældreansvarsloven.

Det bemærkes, at i aftalen om et forbedret familieretligt system, jf. de almindelige bemærkninger, punkt 1, defineres forældrefremmedgørelse således: ”En forælders bevidste brug og manipulation af barnet i forhold til den anden forælder med det sigte, at den anden forælder mister kontakt med barnet. Forældrene har pligt til at sikre, at barnet ikke gøres til et våben i konflikten mellem dem og skærme barnet mod forældrenes konflikter”.

Forslaget er navnlig møntet på sager, hvor forældrene ikke kan samarbejde om deres barn, heller ikke om at sikre barnets kontakt med begge forældre. Der kan eksempelvis være tale om situationer, hvor den ene forælder chikanerer samarbejdet med den anden forælder, eller hvor en forælder bevidst manipulerer barnet i forhold til den anden forælder med det sigte, at den anden forælder mister kontakt med barnet. Sådan samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse kan være

skadeligt for barnet, dels fordi det kan være en stor belastning for barnet at blive inddraget i forældrenes konflikt, dels fordi barnets kontakt med den ene forælder kan blive svækket eller afbrudt. Dette gælder særligt i de få sager, hvor samværschikane, herunder forældrefremmedgørelse, betyder, at den ene forælder ender med at fremstå som fremmed for barnet, og den chikanerende forælder uden rimelig grund afbryder kontakten mellem barnet og den anden forælder.

I sådanne situationer vil forslaget betyde, at udøvelse af samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse bl.a. vil kunne få den konsekvens, at forældremyndigheden tillægges den anden forælder alene, at barnets bopæl flyttes til den anden forælder, eller at samværet begrænses eller ophæves. En sådan afgørelse vil dog kun kunne træffes, når afgørelsen konkret vurderes at være bedst for barnet. Denne vurdering bør som i andre sager om ændring af forældremyndighed eller barnets bopæl eller om begrænsning eller ophævelse af samvær bygge på grundige undersøgelser, herunder afdækning af barnets perspektiv og egne synspunkter.

Forslaget vil således ikke betyde, at den omstændighed, at en forælder har udøvet samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse, automatisk vil medføre ændring af forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær.

Forslaget vil heller ikke have betydning for sager, hvor der er eller kan være reelle grunde til, at en forælder afbryder barnets kontakt med den anden forælder for at beskytte barnet, f.eks. hvis der er tale om vold eller grænseoverskridende handlinger, psykisk sygdom eller misbrug m.v.

Den foreslåede bestemmelse vil også finde anvendelse ved midlertidige afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

Afslutningsvis bemærkes, at aftalen om et forbedret familieretligt system ud over ovenstående forslag også indeholder initiativer til forebyggelse af samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, og at aftalen styrker Familieretshusets konfliktnedtrappende tilbud til familierne og udbygger anvendelsen af børnesagkyndige erklæringer

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.

Til nr. 2

Afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt træffes efter forældreansvarsloven. Afgørelser efter loven skal efter lovens § 4 træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Efter bestemmelsen skal Familieretshuset og familieretten endvidere have fokus på, at afgørelser efter loven skal medvirke til at sikre barnets trivsel og på at beskytte barnet mod vold og anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold. Ved vurderingen af barnets bedste foretages altid en helhedsvurdering, hvor der skal tages hensyn til alle relevante forhold.

Som supplement til bestemmelsen om barnets bedste følger det af lovens § 4 a, stk. 1, at er en part idømt ubetinget fængselsstraf eller dømt til anbringelse efter straffelovens § 68, 2. pkt., eller § 69 eller til forvaring efter straffelovens § 70 for overtrædelse af straffelovens §§ 101 a eller 114-114 j,

§ 136, stk. 2, § 136, stk. 3, for så vidt angår billigelse af handlinger omfattet af straffelovens §§ 114-114 j, § 210, kapitel 24 bortset fra § 228 eller af §§ 237, 245, 245 a, 246 eller 262 a, kan der ikke, medmindre det er bedst for barnet, træffes afgørelse om følgende:

- 1) At parten har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over barnet efter § 11, § 13, stk. 2, § 14, § 15, stk. 2 eller 3, eller §§ 15 a eller 26-28.
- 2) At barnet har bopæl hos parten efter § 17, stk. 1, eller § 26.
- 3) At barnet har samvær eller anden kontakt med parten efter §§ 20-21, 22, 29 eller 29 a.

Som det fremgår af bestemmelsen, finder den ikke anvendelse, hvis det er bedst for barnet, at den dømte forælder har forældremyndighed over barnet, eller at barnet har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder. Der er tale om en snæver undtagelse, der alene finder anvendelse, hvis det på grundlag af en dybdegående og tværfaglig undersøgelse efter en konkret vurdering findes at være det bedste for det enkelte barn.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.2.1.

Det foreslås, at i § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven ændres »eller af §§ 237, 245, 245 a, 246 eller 262 a« til », § 237, § 244, stk. 2, eller §§ 245-246 eller 262 a«.

Forslaget vil indebære, at anvendelsesområdet for § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven vil blive udvidet til også at omfatte straf for overtrædelse af § 244, stk. 2, i straffeloven. Dette vil betyde, at der vil blive indført en klar formodning for, at det er bedst for et barn, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf eller dømt til anbringelse eller til forvaring for overtrædelse af § 244, stk. 2, i straffeloven, ikke har forældremyndighed over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder.

I lighed med den gældende formodningsregel vil der også i forhold til den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet for formodningsreglen helt undtagelsesvist kunne være situationer, hvor det på grundlag af en dybdegående og tværfaglig undersøgelse efter en konkret vurdering findes at være det bedste for det enkelte barn, at barnet har kontakt med en forælder, der er dømt efter de nævnte straffelovsbestemmelser. Ved denne vurdering af barnets bedste vil der skulle lægges vægt på barnets hidtidige relation til den pågældende forælder, barnets interesse i at have kontakt med denne forælder, den nærmere karakter af forbrydelsen og omstændighederne ved den samt den tid, der er forløbet siden forbrydelsen. Der vil også skulle tages også hensyn til, hvilke forhold efter forældreansvarsloven den enkelte sag drejer sig om, herunder om der er tale om placering af forældremyndighed eller barnets bopæl mellem forældrene, eller om der er tale om mere indgribende indgreb så som afbrydelse af enhver kontakt mellem barnet og den pågældende forælder.

Samtidig vil forslaget betyde, at der ikke vil kunne træffes afgørelse om afslag på eller ophævelse af samvær, hvis hensynet til barnets bedste i den konkrete situation kan varetages ved anvendelse af

mindre indgribende foranstaltninger, eksempelvis begrænsning i omfanget af samværet eller vilkår om, at samværet skal foregå under overvågning.

Ved afgørelser efter § 4 a i forældreansvarsloven skal det sikres, at Danmarks forpligtelser i forhold til barnets bedste og respekt for retten til familieliv efter børnekonventionen og EMRK overholdes, jf. de almindelige bemærkninger, punkt 3.

Med forslaget sikres barnets bedste i situationer, hvor en forælder er idømt en ubetinget fængselsstraf for overtrædelse af § 244, stk. 2, i straffeloven, og der derfor er skabt tvivl om, hvorvidt den pågældende forælder er egnet til at drage omsorg for et barn, og dermed om det er bedst for barnet at have kontakt med den pågældende forælder.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 2.2.

Til nr. 3

Det fremgår af § 29 a, 1. pkt., i forældreansvarsloven, at hvis barnet ikke har samvær med den forælder, der anmoder om samvær, skal Familieretshuset hurtigst muligt og inden 3 uger efter modtagelsen af en anmodning om fastsættelse af samvær træffe en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.1.2.

Det foreslås, at i § 29 a, stk. 1, 1. pkt., i forældreansvarsloven ændres »3 uger« til »4 uger«.

Forslaget vil betyde, at fristen i § 29 a i forældreansvarsloven for, hvornår Familieretshuset skal træffe afgørelse om kontaktbevarende samvær, vil blive forlænget fra 3 uger til 4 uger.

Dette vil indebære, at Familieretshuset vil få yderligere tid til sagsbehandlingen i sager om kontaktbevarende samvær således, at der kan sikres rimelige frister for partshøring m.v. under behandlingen af sagerne, hvilket også vil sikre forældrene en mere reel mulighed for at søge rådgivning, hvis de ønsker det.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.

Videre foreslås det, at i § 29 a, stk. 1, 1. pkt., i forældreansvarsloven udgår »en midlertidig«.

Forslaget vil betyde, at midlertidige afgørelser om kontaktbevarende samvær fremover alene vil skulle betegnes som afgørelser om kontaktbevarende samvær. Da § 29 a er placeret i forældreansvarslovens kapitel 5 om midlertidige afgørelser, vil der fortsat være tale om midlertidige afgørelser.

Begrundelsen for forslaget er sprogligt at tydeliggøre, om der er tale om en afgørelse om midlertidigt samvær efter lovens § 29 eller en afgørelse om kontaktbevarende samvær efter lovens § 29 a. Der er således med forslaget ikke tilsigtet indholdsmæssige ændringer af § 29 a.

Til nr. 4

Efter § 29, stk. 1, i forældreansvarsloven kan der under behandlingen af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær efter anmodning træffes afgørelse om midlertidigt samvær. Afgørelsen træffes af den myndighed, der behandler sagen, dvs. af Familieretshuset eller familieretten.

Det fremgår af § 7, stk. 2, i forældreansvarsbekendtgørelsen, at Familieretshuset skal træffe en midlertidig afgørelse om samvær eller anden kontakt efter § 29 i forældreansvarsloven hurtigst muligt efter, at anmodningen herom er modtaget.

Efter § 29, stk. 2, i forældreansvarsloven gælder en afgørelse om midlertidigt samvær efter bestemmelsens stk. 1 under en sag om samvær, indtil der foreligger en endelig afgørelse om samvær, der kan fuldbyrdes, en aftale om samværet eller en afgørelse eller aftale om anden kontakt. Efter bestemmelsens stk. 3 bliver en afgørelse om midlertidigt samvær efter stk. 1 under en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl endelig, når der foreligger en endelig afgørelse om forældremyndigheden eller barnets bopæl, der kan fuldbyrdes, eller en aftale om forældremyndigheden eller barnets bopæl.

Det følger af lovens § 29 a, at hvis barnet ikke har samvær med den forælder, der anmoder om samvær, skal Familieretshuset hurtigst muligt og inden 3 uger efter modtagelsen af en anmodning om fastsættelse af samvær træffe en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær.

Efter § 8, stk. 1, i forældreansvarsbekendtgørelsen, skal Familieretshuset træffe en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær, medmindre den, der anmoder om samvær, meddeler Familieretshuset, at kontaktbevarende samvær ikke ønskes fastsat, eller der er begrundet tvivl om, at samvær er bedst for barnet.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.1.2.

Det foreslås, at der i § 29 a i forældreansvarsloven som stk. 2 indsættes en bestemmelse, hvoraf det fremgår, at afslår Familieretshuset at fastsætte kontaktbevarende samvær efter stk. 1, skal Familieretshuset træffe afgørelse om midlertidigt samvær efter § 29 hurtigst muligt og senest 4 måneder efter modtagelsen af anmodningen om fastsættelse af samvær, jf. dog 2. pkt. 1. pkt. gælder ikke, hvis anmodningen om fastsættelse af samvær ikke var omfattet af stk. 1, eller den forælder, der har anmodet om fastsættelse af samvær, meddeler Familieretshuset, at midlertidigt samvær ikke ønskes fastsat.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 2, 1. pkt., vil betyde, at der vil blive indført en lovbestemt frist for, hvornår Familieretshuset skal træffe afgørelse om midlertidigt samvær i sager, hvor Familieretshuset har afslået at fastsætte kontaktbevarende samvær.

I disse situationer vil Familieretshuset uden anmodning fra samværsforælderen skulle træffe afgørelse om, hvorvidt der kan fastsættes midlertidigt samvær, og afgørelsen herom vil skulle træffes hurtigst muligt og senest 4 måneder efter modtagelsen af anmodningen om fastsættelse af

samvær. Dette vil dog ikke gælde, hvis samværsforælderen meddeler Familieretshuset, at midlertidigt samvær ikke ønskes fastsat.

Afgørelse om det midlertidige samvær vil i de omhandlede situationer skulle træffes efter § 29 i forældreansvarsloven. Det vil således fortsat være en betingelse for at fastsætte midlertidigt samvær efter den foreslåede bestemmelse, at samværet i den konkrete situation er bedst for barnet. Der henvises til beskrivelsen af vurderingen af barnets bedste i de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.1.1.

Endvidere vil bestemmelsen i stk. 2, 2. pkt., betyde, at den foreslåede bestemmelse i § 29 a, stk. 2, 1. pkt., ikke vil finde anvendelse, hvis samværsforælderen meddeler Familieretshuset, at midlertidigt samvær ikke ønskes fastsat.

Den foreslåede frist vil i lighed med fristen for at træffe afgørelse om kontaktbevarende samvær skulle regnes fra det tidspunkt, hvor Familieretshuset modtog anmodningen om fastsættelse af samvær.

I lyset af den foreslåede frist vil Familieretshuset i sager, hvor det fra starten er usikkert, om der vil kunne fastsættes kontaktbevarende samvær, skulle tilrettelægge sagsbehandlingen sådan, at der hurtigst mulig efter et afslag på kontaktbevarende samvær og inden 4 måneder fra modtagelsen af anmodningen om fastsættelse af samvær kan træffes afgørelse om midlertidigt samvær.

Indbringer Familieretshuset sagen om fastsættelse af samvær for familieretten til afgørelse inden udløbet af den foreslåede frist, vil Familieretshuset senest i forbindelse med indbringelsen skulle træffe afgørelse om midlertidigt samvær.

Som det fremgår af bestemmelsen, vil indledning af en sag om fastsættelse af midlertidigt samvær i de omhandlede situationer ikke kræve en særskilt anmodning fra samværsforælderen herom, men Familieretshuset vil ikke kunne fastsætte samværet uden en dialog med samværsforælderen, herunder om samværets ønskede placering. Endvidere vil der ikke blive fastsat midlertidigt samvær, hvis samværsforælderen meddeler Familieretshuset, at midlertidigt samvær ikke ønskes fastsat.

Familieretshusets afgørelser om midlertidigt samvær i de omhandlede situationer vil lige som andre afgørelser om midlertidigt samvær kunne indbringes for familieretten til prøvelse efter § 39 i Familieretshusloven.

Endelig bemærkes, at henvisningen i den foreslåede bestemmelse i § 29 a, stk. 2, i forældreansvarsloven til, at det midlertidige samvær fastsættes efter lovens § 29, vil indebære, at § 29, stk. 2 og 3, også vil finde anvendelse for de foreslåede afgørelser om midlertidigt samvær. Disse bestemmelser vil således fastlægge, hvor længe de foreslåede afgørelser om midlertidigt samvær vil gælde, henholdsvis hvornår de vil blive endelige.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 2, 2. pkt., vil betyde, at den foreslåede bestemmelse i § 29 a, stk. 2, 1. pkt., og dermed den foreslåede frist for at træffe afgørelse om midlertidigt samvær alene vil finde anvendelse i sager, der er omfattet af den gældende bestemmelse i § 29 a om

kontaktbevarende samvær, dvs. sager hvor barnet ikke har samvær med den forælder, der anmoder om samvær, og hvor Familieretshuset har afslået at fastsætte kontaktbevarende samvær. Derimod vil bestemmelsen ikke finde anvendelse i situationer, hvor samværsforælderen anmoder om, at der fastsættes kontaktbevarende samvær, og hvor Familieretshuset afslår anmodningen under henvisning til, at sagen falder uden for anvendelsesområdet for kontaktbevarende samvær, fordi der allerede er samvær mellem barnet og samværsforælderen.

Endvidere vil bestemmelsen ikke finde anvendelse for andre sager om midlertidigt samvær.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.

Til § 2

Til nr. 1

Efter § 6, stk. 2, i Familieretshusloven afgøres en række sager af Familieretshuset. Efter bestemmelsens nr. 3 drejer det sig bl.a. om sager om midlertidigt kontaktbevarende samvær efter § 29 a i forældreansvarsloven. Bestemmelsen indebærer, at Familieretshuset ikke kan indbringe en sag om kontaktbevarende samvær for familieretten til afgørelse.

Det foreslås, at i § 6, stk. 2, nr. 3, i Familieretshusloven udgår »midlertidigt«.

Forslaget skal ses i sammenhæng med de ved lovforslagets § 1, nr. 3 og 4, foreslåede ændringer af § 29 a i forældreansvarsloven, hvorved det bl.a. foreslås at anvende kontaktbevarende samvær i stedet for midlertidigt kontaktbevarende samvær.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 2025.

Den foreslåede ikrafttrædelsesbestemmelse vil indebære, at de foreslåede om ændringer af §§ 4 og 4 a i forældreansvarsloven også vil finde anvendelse for sager efter forældreansvarsloven, som Familieretshuset og familieretten har under behandling ved lovens ikrafttræden, og som afgøres efter ikrafttrædelsestidspunktet. Disse bestemmelser, der har til formål at styrke barnets bedste, vil således finde anvendelse for alle afgørelser om forældreansvar, der træffes efter ikrafttrædelsestidspunktet. Samtidig vil ikrafttrædelsesbestemmelsen indebære, at den foreslåede ændring af § 4 a i forældreansvarsloven også vil finde anvendelse for straffedomme, der er afsagt før ikrafttrædelsestidspunktet.

Endvidere vil ikrafttrædelsesbestemmelsen indebære, at den foreslåede forlængelse af fristen i § 29 a, stk. 1, 1. pkt., for at skulle træffe afgørelse om kontaktbevarende samvær også vil finde for samværsager, som Familieretshuset har under behandlingen ved lovens ikrafttræden.

Endelig vil ikrafttrædelsesbestemmelsen indebære, at den foreslåede nye bestemmelse i § 29 a, stk. 2, i forældreansvarsloven, hvorefter Familieretshuset inden 4 måneder skal træffe afgørelse om midlertidigt samvær, når Familieretshuset afslår at fastsætte kontaktbevarende samvær, også vil finde anvendelse for samværsager, som Familieretshuset har under behandlingen ved lovens ikrafttræden. Dette skal ses i sammenhæng med, at Familieretshuset ved aftalen om et forbedret familieretligt system, jf. de almindelige bemærkninger, punkt 1, fik midler til i 2024 inden for en

ulovbestemt frist på 4 måneder at træffe afgørelser om midlertidigt samvær i sager, hvor Familieretshuset har afslået at fastsætte kontaktbevarende samvær. For sager om fastsættelse af samvær, som Familieretshuset har under behandling ved lovens ikrafttræden, vil sagsbehandlingen således allerede være tilrettelagt sådan, at en eventuel afgørelse om midlertidigt samvær vil kunne træffes inden 4 måneder.

Til § 4

Det foreslås med *1. pkt.*, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Det fremgår af § 49 i forældreansvarsloven, at loven ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger. Loven er ved kongelig anordning nr. 680 af 6. juni 2016 sat i kraft for Grønland.

Loven kan ikke sættes i kraft for Færøerne, da de færøske myndigheder har overtaget sagsområdet person-, familie- og arveret, herunder lovgivningen om forældreansvar.

Med *2. pkt.* foreslås det, at loven kan sættes i kraft for Grønland på forskellige tidspunkter.

Forslaget vil eksempelvis betyde, at den foreslåede nye bestemmelse i § 4, stk. 2, i forældreansvarsloven om samværschikane vil kunne sættes i kraft for Grønland, uden at de andre foreslåede ændringer af forældreansvarsloven sættes i kraft samtidigt, men at disse ændringer vil kunne sættes i kraft på senere tidspunkter.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov	
<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	§ 1 I forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1768 af 30. november 2020, som ændret ved lov nr. 2215 af 29. december 2020, § 6 i lov nr. 753 af 13. juni 2023, § 3 i lov nr. 1794 af 28. december 2023 og § 4 i lov nr. 329 af 9. april 2024, foretages følgende ændringer:
§ 4. Afgørelser efter loven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.	1. I § 4 indsættes som <i>stk. 2</i> : » <i>Stk. 2.</i> Familieretshuset og familieretten skal ved vurderingen af barnets bedste, jf. stk. 1, endvidere inddrage hensynet til barnets ret til begge forældre og i den forbindelse betydningen af eventuel samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse.«
§ 4 a. Er en part idømt ubetinget fængselsstraf eller dømt til anbringelse efter straffelovens § 68, 2. pkt., eller § 69 eller til forvaring efter straffelovens § 70 for overtrædelse af straffelovens §§ 101 a eller 114-114 j, § 136, stk. 2, § 136, stk. 3, for så vidt angår billigelse af handlinger omfattet af straffelovens §§ 114-114 j, § 210, kapitel 24 bortset fra § 228 eller af §§ 237, 245, 245 a, 246 eller 262 a, kan der ikke, medmindre det er bedst for barnet, træffes afgørelse om følgende: 1) At parten har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over barnet efter § 11, § 13, stk. 2, § 14, § 15, stk. 2 eller 3, eller §§ 15 a eller 26-28. 2) At barnet har bopæl hos parten efter § 17, stk. 1, eller § 26. 3) At barnet har samvær eller anden kontakt med parten efter §§ 20-21, 22, 29 eller 29 a. <i>Stk. 2.</i> ---	2. I § 4 a, <i>stk. 1</i> , ændres »eller af §§ 237, 245, 245 a, 246 eller 262 a« til: », § 237, § 244, <i>stk. 2</i> , eller §§ 245-246 eller 262 a«.
§ 29 a. Har barnet ikke samvær med den forælder, der anmoder om samvær, skal Familieretshuset hurtigst muligt og inden 3 uger efter modtagelsen af en anmodning om fastsættelse af samvær træffe en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær. § 29, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.	3. I § 29 a, <i>stk. 1, 1. pkt.</i> , ændres »3 uger« til: »4 uger«, og »en midlertidig« udgår. 4. I § 29 a indsættes som <i>stk. 2</i> : » <i>Stk. 2.</i> Afslår Familieretshuset at fastsætte kontaktbevarende samvær efter stk. 1, skal Familieretshuset træffe afgørelse om midlertidigt samvær efter § 29 hurtigst muligt

	og senest 4 måneder efter modtagelsen af anmodningen om fastsættelse af samvær, jf. dog 2. pkt. 1. pkt. gælder ikke, hvis anmodningen om fastsættelse af samvær ikke var omfattet af stk. 1, eller den forælder, der har anmodet om fastsættelse af samvær, meddeler Familieretshuset, at midlertidigt samvær ikke ønskes fastsat.«
	§ 2 I lov om Familieretshuset, jf. lovbekendtgørelse nr. 766 af 7. august 2019, som ændret senest ved § 6 i lov nr. 754 af 13. juni 2023, foretages følgende ændring:
§ 6. Mindre enkle sager visiteres til behandling efter bestemmelserne i kapitel 9. Sager omfattet af denne bestemmelse betegnes i loven som § 6-sager. <i>Stk. 2.</i> Følgende sager behandles altid som § 6-sager, der afgøres af Familieretshuset efter § 26: 1-2) --- 3) Sager om midlertidigt kontaktbevarende samvær efter § 29 a i forældreansvarsloven. 4-12) ---	1. I § 6, <i>stk. 2, nr. 3</i>, udgår »midlertidigt«.